

ATATÜRK VE DOĞA SEVGİSİ

Prof. Dr. Arif Akman

"Atatürk Yılı" dolayısıyla yurdun her tarafında "Atatürk Ormanları" kurulmaktadır. Bu girişime önyak olan 12 Eylül 1980 yöneticilerine bir kez daha minnet ve şükran borçluyuz. Bu girişim, hem Atatürk'e olan borcumuzu bu yönden de bir dereceye kadar ödemiş oluyor, zira Atatürk doğa aşığı idi, hem de yurdun gitgide azalan yeşil örtüsünü yeniden canlandırmak bakımından çok sevi-nilecek bir harekettir.

Ancak şunu da ekleyelim ki, dikilen bu milyonlarca fidanın tutup yeşermesi için ilk yıllar gereken bakımı gözden irak tutmamalıdır. Galiba bizim karakterimizde var: Çok kez ilk heyecanla işe sarılıp alevleniriz, ama bu alevlenme bir saman alevlenmesi gibi olur ve çabuk söner. 1960 devriminde de gördük. O zaman da bir ağaç dikme hevesi oldu, fakat dikilen ağaçların büyük çoğunluğu bakımsızlıktan tutmadı. Dileyelim ki, bu sefer daha büyük ilgi gösterilir, gereken bakım esirgenmez. Aksi halde Atatürk'e karşı büyük saygısızlık olur. Zira kurulan bu ormanların hepsinin adına "Atatürk Ormanı" diyoruz.

Şurasını da ulusca içimize yerleştirmeliyiz ki, ağaç dikmek ve doğayı sevmek en büyük ibadettir, hem yurt güzelleşir, zira orman ve yeşillik yurdun süsüdür, hem yağmur düzeni sağlanmış ve hem de yeşil örtü bize sağlıklı yaşamımızı hazırlayan temiz havayı bol bol vermiş, böylece de yurdun en

büyük düşmanı olan erozyon afeti önlenmiş ve topraklarımız "Yel üfürür, sel götürür" durumundan kurtarılmış olur.

Düşünelim ki, eskiden Anadolu'nun % 75 kadarı ormanlarla kaplı imiş! Bizden öncekiler ve Osmanlılar döneminde bizler, hatta Cumhuriyet döneminde dahi, yakıla kesile ve açmalarla ormanlarımızı yurt yüzünün % 12 sine indirmiş bulunuyoruz. İnanılması güç ama, biricik bir örnek verelim: Çok uzaklara gitmeye gerek yok, bundan 160 yıl kadar önce Ankara ile Eskişehir arası ormanlık imiş

Bunun için ana babaların, öğretmenlerin ve öğretim üyelerinin en büyük görevlerinden biri de çocuklarına, öğrencilerine doğa sevgisi aşılamaktır. Doğa sevgisini aşılama da ilk önce aileden başlar, bundan sonra da ilk okullarda, orta okullarda öğretmenler ve yüksek öğretim kurumlarında da öğretim üyeleri ve yardımcıları tarafından bu sevgi işlenir ve böylece de gençlerimizde doğa sevgisi yerleştirilmiş olur. Bu sevgi ile yetişen kuşaklar da çocuklarına daha bilinçli olarak daha iyi bir doğa sevgisi aşılanmış olurlar. Zira doğa taşı toprağı ile, florası ve faunası ile bir bütündür, bu bütünün bir parçası bozulursa doğa dengesi de bozulmuş olur.

Evet, Atatürk bir doğa aşığı idi. Atatürk doğayı, ağacı ve yeşilliği çok severdi. Bunun içindir ki, Ankara'nın yanbaşıında kurduğu Çiftliğe "Orman Çiftliği" adını vermişti. İlk

zamanlar "Gazi Orman Çiftliği" olan adı, Sonradan "Atatürk Orman Çiftliği" olmuştur. Atatürk bu çiftliği, hem bir örnek çiftlik olarak kurmuş hem de çıplak bozkır ortasında bir yeşil alan yaratmıştır.

Belki okuyuculardan büyük bir çoğunluk çiftliğin kurulması öyküsünü bilmezler. Atatürk çiftlik arazisini satın alıp da burada bir çiftlik kurma kararını yerli ve yabancı uzmanlara açıkladığı zaman bu uzmanlar, bir bozkır, kıraç, çıplak ve hatta kısmen de bataklık olan böyle bir arazide bir çiftlik kuramayacağını kendisine söylerler. Hatta bir yabancı uzman:

Burası öyle bir yerdir ki, elverişsiz toprak ve iklim koşulları altında, burada ya sabır tükenir, ya da para, demiştir! Fakat Atatürk kâbına erişilmez bir aksiyon adamıdır. Her işinde olduğu gibi "olmaz" ın "olur" olduğunu burada da göstermiştir ve uzman'ların görüşlerine itibar etmeyerek:

—Evet, burası Ankara'nın yanibaşında hem bataklık, hem çorak, hem de fena bir yer. Ama biz burayı ıslâh etmezsek kim gelip ıslâh edecek, deyip işe başlanmasını buyurmuştur. Netekim bildiğimiz gibi burası sonradan arazisi, bahçeleri, parkları, gazinoları ile Ankara'nın yanibaşında yeşil bir cennet olmuş ve bu sayede Ankara'luların nefes alacakları ve boş zamanlarında hoşça vakit geçirecekleri bir gezi ve eğlence yeri olmuştur.

Atatürk'ün ağaç sevgisi hakkında meslektaşım ve arkadaşım, güçlü bir botanikçi ve biyoloji bilgini olan aynı zamanda yazılılarıyla yurdun, doğasına ait çok renkli ve çok güzel tablolar çizen Hikmet Birand şu bilgiyi verir.

"Atatürk çiftliği kurarken sık sık oraya gider, yapılan işleri düzenler, yapılacak işleri de tarif edenmiş. Bir kez de Akköprü tarafından çiftliğe giderken Çubuk Çayı boyunca dikilen fidanların tutup yeşerdiğini görünce pek sevinmiş. O sırada Çubuk Çayı ile çiftlik arasındaki yol açılıyor ve iki yanına ağaç dikiliyormuş. Atatürk bu yoldan geçerken bir-

den şöföre durmasını buyurmuş, arabadan inmiş, orada çalışanlara:

—Burada bir işde ağacı vardı, ne oldu diye sormuş. İşçiler ağacın ne olduğunu bilmediklerini söylemişler. Çok üzülmüş, keyfi kaçmış ve birden:

—Ah yazık, yaşlı bir ağaçtı, baharda etrafa güzel kokular saçardı, demiş. Çiftlikte de ilgililere işdenin ne olduğunu sormuş, ama zavallı ağacın akibetinden haber veren olmamış. O büyük insanın ne kadar içli bir adam olduğunu, hayvan, bitki bütün canlıları ne kadar sevdiğini ve onların yaşamlarına ne kadar saygılı olduğunu, bir bahar dalı için söyledikleri de ne kadar iyi anlatmaktadır. Tutulduğu amansız hastalık O'nu yatağa düşürdüğü zaman Keçiören'den getirilen çiçekli bir badem dalını Afet İnan bir vazoya koyarak odasına götürmüştü. Atatürk pek sevinmiş: Demek bahar gelmiş, ne güzel o bahar çiçekleri, dedikten sonra, yüzü düşünceli bir hâl almış ve şunları söylemiş:

—Ama yazık, o güzel çiçekler bir kaç gün gözlerimizi okşadıktan sonra kuruyup gidecekler! Atatürk çiçeklerin güzelliklerine hayran olurken, dalında solan her çiçeğin taze bir hayata can vermekte olduğunu da unutmuyor ve vazodaki çiçeklerin o kutsal görevlerini başarmak imkânını yoksul bırakıldıklarına üzülmüyor.

Falih Rıfkı Atay da şöyle diyor: "Atatürk eski işde ağacını aramış, sökülüp atıldığını görünce, bir yavrusunu yitirmiş gibi içlemiştir. Bir vatan savaşını ateş içinde nasıl candan gönülden takip ederse, Ankara'nın yeşillenmesini öyle gözlüyordu. Çiftlik tepelerinin ormanlaşması ile bizzat uğraştı id. Hemen hemen her ağaçta hakkı vardır. Nerede bir kaç söğüt görse pikniğe giderdi. Söğütözü pek sevdiği köşelerden biri idi.

Söğütözü'ne gidenler, orada Atatürk'ün istirahat edip kahve içtiği kulübeyi, oturduğu koltuğu ve cezve ile kahve fincanını görebilirler. Ah Büyük Atatürk: Sen yaşlı bir işde ağacı kesildi diye uykun kaçacak kadar üzül-müştün. Bizler ise senden sonra politika uğruma ne çamlar devirdik, affet bizi.

"Tabiatın bu gün için esrar dolu sinesine gireceği muhakkak görülen insan zekası, beklenen hakikatleri ortaya koyacaktır."

ATATÜRK